

رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی

دوره ۱۰، شماره ۳۷، تابستان ۱۴۰۱

ص ص: ۲۴-۹

مطالعه ساختاری - تفسیری ابعاد حقوقی جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای

جواد پذیرش^۱ - شهاب بهرامی^{۲*} - نازنین راسخ^۳ - حمید قاسمی^۴

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران. ۲. استادیار گروه مدیریت ورزشی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران. ۳. استادیار گروه مدیریت و سیاست‌گذاری در ورزش، پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی، تهران، ایران. ۴. دانشیار گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران (تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱۲/۲۳، تاریخ تصویب: ۱۳۹۹/۱۱/۱۶)

چکیده

هدف این پژوهش مطالعه ساختاری-تفسیری ابعاد حقوقی جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای بود. پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ نحوه گردآوری داده‌ها از نوع پژوهش‌های میدانی بود. در این مطالعه پس از شناسایی ابعاد و شاخص‌های مطالعه، روابط بین ابعاد و شاخص‌ها شناسایی شد. برای انعکاس روابط درونی میان معیارهای اصلی از دیدگاه ۲۱ نفر از خبرگان بر اساس ISM استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد مدل نهایی به دست آمده در این پژوهش از هفت سطح تشکیل شده است. سپس با استفاده از قدرت نفوذ این عوامل در نمودار دوم مشخص است، معیار پیش‌گیری وضعی به تنهایی در ناحیه خوشه مستقل قرار دارد؛ به این معنا که میزان استفاده از پیشگیری وضعی از نظر اثرگذاری و اثرپذیری جایگاه خودمختار را کسب کرده و از کمترین اثرگذاری و اثرپذیری برخوردار است. معیارهای تدابیر امنیتی، عوامل اطلاعاتی، پیشگیری اجتماعی، قرارداد حقوقی، عوامل اقتصادی بیشتر تحت تأثیر سایر عوامل بوده و از منظر سیستمی جزو عناصر اثرپذیر و وابسته می‌باشند. شاخص تدوین چارچوب قانونی می‌تواند به بهبود تمامی شاخص‌ها کمک کند؛ به این شکل که می‌توان با تدوین چارچوب قانونی به کاهش جرائم اقتصادی نزدیک‌تر شد.

واژه‌های کلیدی

جرایم اقتصادی، صنعت ورزش، پیشگیری وضعی، پیشگیری اجتماعی.

مقدمه

یکی از حوزه‌های مهم در هر جامعه‌ای ورزش است که نقش مهم و اساسی را می‌تواند در سازمان‌ها ایفا نماید. اثرات مستقیم اقتصادی ورزش، اثراتی چون تولید کالاها و خدمات ورزشی، صادرات و واردات، هزینه‌های خانوار، ایجاد اماکن و تسهیلات، تبلیغات، مشارکت در بازار بورس، پوشش رسانه‌ای، اشتغال، جذب گردشگر و حامیان مالی را شامل می‌شود و اثرات اقتصادی غیرمستقیم ورزش نیز در زمینه‌هایی چون ارتقاء سلامتی جامعه، کاهش هزینه‌های درمان و به تبع آن توسعه برنامه‌های ملی سلامت، کاهش بزهکاری‌ها، کاهش غیبت کارکنان و افزایش عملکرد و بهره‌وری آن‌ها مدنظر قرار می‌گیرد (۲۴). صنعت ورزش یکی از صنایع مهم در عرصه بین‌المللی است که امروزه کمک‌های فراوانی به اقتصاد جوامع مختلف کرده است. رشد ورزش در تمامی عرصه‌ها و گسترش آن در تمامی گروه‌ها سبب گردیده است تا صنعت ورزش به‌عنوان یک صنعت مهم در جهان شناخته شود. گستردگی ورزش سبب شده است تا امروزه شاهد شکل‌گیری صنعت ورزش به‌صورت گسترده باشیم (۲۰). استفاده از ظرفیت‌های صنعت ورزش می‌تواند سبب رشد شاخص‌های اقتصادی در کشورهای مختلف باشد. بررسی آمارهای موجود در خصوص صنعت ورزش نشان‌گر این واقعیت است که هر ساله شاهد روزافزون صنعت ورزش هستیم. حیطه‌های مختلف صنعت ورزش امروزه شاهد پیشرفت‌های گسترده‌ای شده است. امروزه صنعت پزشکی ورزشی تنها در سال ۲۰۱۶ حدود ۱۰ میلیارد دلار به‌واسطه ۸۲۶۹۷ کسب‌وکار درآمد ایجاد کرده است. درآمد صنعت ورزش در امریکای شمالی از ۶۰/۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۴ به ۷۳/۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۹ رسید. از طرفی گسترش رسانه‌ها و فضاهای مجازی سبب شده است تا صنعت ورزش و رسانه نیز ارتباطات تنگاتنگی با یکدیگر

داشته باشند. از طرفی رسانه‌ها و فضای مجازی سبب بهبود و ارتقاء درآمد صنعت ورزش شده است. همچنین صنعت ورزش سبب افزایش درآمدها در رسانه‌ها شده است. پیش-بینی شده است تا درآمد رسانه‌ها به‌واسطه صنعت ورزش از ۱۴/۶ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۴ به ۲۰/۶ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۹ برسد که این مسئله رشدی به میزان ۷/۲ درصد را شامل می‌شود (۲۶). پژوهش‌ها در زمینه جرایم اقتصادی محدود است. رضانی و عبدی (۱۳۹۷) در پژوهش خود که باهدف خلأهای قانونی برای مبارزه با جرایم اقتصادی در حقوق ایران انجام گرفت، پس از بررسی‌های خود پی بردند که به علت نبود قانون‌گذاران متعدد و تخصصی در کشور؛ قوانین روشن و مدونی در خصوص برخورد با جرایم اقتصادی در کشور ایران به مرحله اجرا در نیامده است (۵). شریعتی و عبدالحسینی (۱۳۹۶) در پژوهش خود که باهدف بررسی سیاست جنایی ایران در جرم انگاری مفاسد اقتصادی انجام گرفت، پس از بررسی‌های خود پی بردند که جرایم اقتصادی آثار و پیامدهای متعددی دارند که بر اقتصادی و سیاست، اجتماع، و نظام مؤثر هستند (۴). مفاسد اقتصادی هم در بحث دولتی مطرح می‌شود و هم در مباحث غیردولتی. رشوه، اختلاس، تبانی، سوءاستفاده از مقام یا موقعیت اداری، سیاسی، امکانات یا اطلاعات، دریافت و پرداخت‌های غیرقانونی از منابع عمومی و... از مهم‌ترین مصادیق مفاسد اقتصادی در حقوق کیفری ایران می‌باشند. حسن پور (۱۳۹۴) در پژوهش خود که باهدف کاستی‌های جرایم اقتصادی در سیاست کیفری ایران انجام گرفت، پس از بررسی‌های خود پی برد که تعدد نهادهای قانون‌گذار و منابع قانونی، مسامحه در تدوین قوانین و جرم انگاری و... حکایت از کاستی‌هایی در حوزه سیاست کیفری ما در قبال مفاسد اقتصادی دارد (۲). خلیلی (۱۳۹۴) در پژوهش خود که باهدف چگونگی حل اختلافات قراردادی میان بازیکنان و باشگاه‌های ورزشی عرصه فوتبال انجام گرفت، پس از

و مقررات سبب شده است تا شرکت‌ها و سازمان‌ها در غالب فعالیت‌های مربوط به مسئولیت اجتماعی، ورود به مدیریت جرایم اقتصادی نداشته باشند (۸). کورتین^۳ (۲۰۱۸) در پژوهش خود که باهدف جرم‌شناسی انتقادی از ورزش کشتی حرفه‌ای تفریحی انجام گرفت، پس از بررسی‌های خود پی برد که وجود آسیب‌های فیزیکی و روحی به این ورزشکاران به علت وجود فشارهای غیرمنطقی بر آنان سبب شده است تا امروزه خلأ حقوقی و قانونی در قبال نحوه برخورد با این ورزشکاران و منفعت‌های مالی کسب‌شده از سوی افراد و سازمان‌های فعال در این خصوص کاملاً مشخص گردد (۱۴). دوی^۴ (۲۰۱۷) در پژوهش خود که باهدف ضرورت تدوین قانون اسلام بر قراردادهای تجاری بانکی اندونزی برای پیش‌بینی توسعه اقتصاد اسلامی و عصر جهانی‌سازی انجام گرفت، پس از بررسی‌های خود پی بردند که اصلاح قوانین اسلامی در برخی جنبه‌های اقتصادی و گسترش آن در سایر حوزه‌ها سبب می‌گردد تا بتوان به بهبود برخی جنبه‌های تجاری مطابق با قوانین اقتصاد اسلامی اقدام نمود (۱۶). بارزیکینا^۵ (۲۰۱۶) در پژوهش خود که باهدف گرایش‌های جهانی اصلاح جنایات اقتصادی انجام گرفت، پس از بررسی‌های خود پی بردند که رشد جرایم اقتصادی در سطح بین‌المللی سبب شده است تا امروزه تلاش‌های سازمان‌های متولی جهت ارتقا و بهبود مدیریت در خصوص جرایم اقتصادی ایجاد گردد (۱۰). وینستین^۶ و همکاران (۲۰۱۵) در پژوهش خود که باهدف وضعیت حقوقی، اقتصادی و روان‌شناختی ورزشکاران انجام گرفت، پس از بررسی‌های خود اشاره داشتند که وجود برخی شرط‌بندی‌ها و مشکلات اقتصادی در ورزش سبب شده است تا ورزشکاران از وضعیت ورزش رضایت مناسبی نداشته باشند (۲۳).

بررسی‌های خود پی بردند که حل‌وفصل اختلافات ورزشی به‌ویژه اختلافات قراردادی میان بازیکنان و باشگاه‌های ورزشی حوزه فوتبال به دلیل قدمت و سابقه تاریخی این رشته ورزشی و نفوذ قابل‌توجه آن در ابعاد گوناگون روابط انسانی از اهمیتی غیرقابل‌انکار برخوردار است دعاوی ورزشی به دلیل ماهیت ویژه خود و وجود افراد مشهوری که به‌عنوان طرفین آن قرار می‌گیرند و لزوم حفظ شخصیت و آبروی آن‌ها عدم رسیدگی به‌موقع و فوری به مسائل تخصصی ورزش در دادگاه‌های عمومی می‌بایست به‌طور خاص رسیدگی شوند. به‌اختصار می‌توان گفت اختلافات ورزشی حوزه فوتبال امروزه در مراجع حقوقی فدراسیون‌های داخلی یا بین‌المللی و دادگاه حکمیت ورزش مورد رسیدگی قرار می‌گیرد (۴). پروانه و پرنون (۱۳۹۳) در پژوهش خود که باهدف بررسی جرایم و تخلفات ورزشی در قوانین ایران انجام گرفت، پس از بررسی‌های خود پی بردند که کاستی‌هایی در خصوص قوانین و مقررات جهت پاسخ به جرایم و تخلفات ورزشی در قوانین ایران وجود دارد (۱).

همچنین پژوهش‌های خارجی در این زمینه انجام شده است. لازاروس و اوکولوری^۱ (۲۰۱۹) در پژوهش خود که باهدف رشد جرایم اقتصادی در کشور نیجریه انجام گرفت، پس از بررسی‌های خود پی بردند که خلأ حقوقی و ضعف در قوانین موجود سبب شده است تا جرایم اقتصادی به‌خصوص در ابعاد سایبری در کشور نیجریه رشد پیدا کنند و کنترل این جرایم با سرعت کندی انجام گردد (۱۹). السادیپانی و داوولیویرامدیروس^۲ (۲۰۱۹) در پژوهش خود که باهدف بررسی جرایم اقتصادی و نقش سازمان‌ها و شرکت‌ها در مدیریت این جرایم انجام گرفت، پس از بررسی‌های خود پی بردند که ضعف‌های حقوقی در قوانین

4. Devi
5. Barzykina
6. Weinstein

1. Lazarus, S., & Okolorie
2. Alcadipani & de Oliveira Medeiros
3. Corteen

مدیریت جرایم اقتصادی به واسطه بهبود ابعاد حقوقی آن سبب می‌گردد تا ورزش حرفه‌ای پاک را که شعار تمامی جوامع و سازمان‌های ورزشی است را به مرحله اجرا درآورد.

روش‌شناسی

این پژوهش باهدف شناسایی ابعاد حقوقی جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای از نوع توصیفی پیمایشی و با ماهیت کاربردی است که مبتنی بر نظرسنجی و مصاحبه خبرگان ورزشی اجرا شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل خبرگان آگاه به موضوع پژوهش بودند که در خصوص موضوع پژوهش تجربه و آگاهی لازم را داشتند. به‌منظور شناسایی این نمونه‌ها، از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. این نمونه‌گیری تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت و درنهایت تعداد ۲۱ نفر به‌عنوان نمونه مشخص شد. در جهت شناسایی این افراد معیارهایی شامل، ۱. برخورداری از تحصیلات کارشناسی ارشد و بالاتر، ۲. دارای اشراف علمی به حوزه حقوق و اقتصاد در ورزش، ۳. برخورداری از پژوهش‌هایی در حوزه مورد مطالعه و همچنین ۴. برخورداری از سوابق شغلی مرتبط با موضوع پژوهش مشخص گردید. نمونه‌های تحقیق حاضر همگی حداقل سه معیار از چهار معیار فوق را برخوردار بودند.

در این پژوهش ابعاد حقوقی از نظر خبرگان مستخرج و بر اساس تکنیک ISM ساختارمند شده‌اند و شبکه حاصل به‌عنوان ورودی فرآیند تحلیل شبکه‌های مورد ارزیابی قرار گرفته است تا علاوه بر توسعه ساختار متناسب، ضریب اهمیت هر یک از عوامل در کل شبکه نیز به‌صورت تعاملی و غیرخطی حاصل شود. همان‌طور که اشاره شد برای خوشه‌بندی ابعاد حقوقی جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای از رویکرد مدل‌سازی ساختاری-تفسیری استفاده شده است. در این روش نخست ابعاد حقوقی جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای شناسایی شدند و سپس با استفاده از یک

جرایم اقتصادی یکی از عمده‌ترین بخش‌های قانون کیفری را به خود اختصاص داده است، باوجوداین قانون‌گذار تاکنون آن را به‌عنوان بخشی مستقل به رسمیت نشناخته است. مبارزه با مفاسد اقتصادی مسئله و بحث روز جامعه ماست که متأسفانه هر از چند گاهی اخبار نگران‌کننده‌ای از شیوع آن در حوزه‌های مختلف اجتماعی به گوش می‌رسد (۲). جرایم اقتصادی نه‌تنها نظام اقتصادی بلکه تمام سطوح نظام اجتماعی را دچار چالش می‌کند و باید این دسته از جرایم به‌صورت جامعی کنترل شود. فضای اقتصادی ایران هم به دلیل ابتلا به آسیب‌های عدیده، نسبت به نظام‌های اقتصادی پیشرفته، زمینه مساعدتری برای ارتکاب جرم اقتصادی ایجاد می‌کند درحالی‌که نظام حقوقی به‌ویژه حقوق کیفری ایران تبیین حصری تدبیر خاصی در برابر این دسته از جرایم ندارد. قانون جدید مجازات اسلامی برای نخستین بار به روش مفهومی از جرم اقتصادی ارائه کرده است. اما به دلیل ابهام در مصادیق، عدم جامعیت مصادیق و فقدان معیار خاص مصادیق برای تمییز جرایم اقتصادی از سایر جرایم، این مفهوم بیش از آنکه به نفع نظام حقوقی باشد به نفع مجرمان اقتصادی واقعی است (۳). رشد اقتصادی ورزش سبب شده است تا مشکلاتی نیز در این خصوص ایجاد گردد. وجود فسادهای مالی در ورزش حرفه‌ای و بروز جرائم اقتصادی به‌عنوان یکی از مشکلات رایج در ورزش حرفه‌ای مشخص است. گردش مالی بالای ورزش حرفه‌ای سبب شده است تا جرایم اقتصادی در کنار این ورزش ایجاد گردد. بررسی ابعاد حقوقی جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای سبب می‌گردد تا آگاهی در خصوص وضعیت فعلی این مسئله را داشت. از طرفی انجام پژوهش در خصوص ابعاد حقوقی جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای سبب می‌گردد تا ضمن مشخص نمودن ضعف‌های موجود در این خصوص، منجر به راهکارهایی جهت بهبود مدیریت جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای گردد. بدون شک

تطبیق توسط اعضا: دو نفر از متخصصان حوزه حاضر؛ گزارش نهایی مرحله نخست فرآیند تحلیل و مقوله‌های به‌دست‌آمده را بازبینی کردند. پیشنهادهای آن‌ها در پارادایم کدگذاری محوری اعمال شد.

بررسی همکار: چهار نفر از اساتید مدیریت ورزشی و یک نفر از اساتید مدیریت دولتی و چهار نفر از دانشجویان دکتری مدیریت ورزشی، کدگذاری‌های انجام‌شده را بررسی نمودند و نظرات آن‌ها در تدوین مدل به کار رفت.

مشارکتی بودن پژوهش: به‌طور هم‌زمان از مشارکت-کنندگان در تحلیل و تفسیر داده‌ها کمک گرفته شد. بدین‌صورت که در تحلیل بخش‌های مختلف پژوهش از نظرات، تجربیات و پتانسیل‌های نمونه‌های پژوهش استفاده شد. جهت بررسی پایایی، از کمیته‌های تخصصی استفاده گردید. بدین‌صورت که از اعضای این کمیته تخصصی جهت کدگذاری موازی برخی مصاحبه‌ها و همچنین ارزیابی و برنامه‌های مربوط به مصاحبه‌ها استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

پس از بررسی‌های انجام‌شده از مصاحبه‌های تحقیق، تعداد ۱۳ بعد کلی به‌عنوان ابعاد حقوقی جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای مشخص شد. جدول شماره ۱ این ابعاد و گویه‌های مربوط به آن را نشان می‌دهد.

فرآیند نظام‌مند، روابط بین این عوامل و راه دستیابی به پیشرفت توسط این عوامل بررسی شد. این تکنیک با تجزیه عوامل در چند سطح مختلف به تحلیل ارتباط بین آن‌ها می‌پردازد. مدل ساختاری تفسیری (که از مجموعه تکنیک‌های پژوهش در عملیات نرم است) ارتباط بین عوامل را که به‌صورت تکی یا گروهی به یکدیگر وابسته‌اند، تعیین می‌کند. این روش می‌تواند برای تجزیه و تحلیل ارتباط بین ویژگی‌های چند متغیر که برای یک مسئله تعریف شده‌اند استفاده شود. در ادامه مدل شبکه‌ای حاصل‌شده از تحلیل ISM در قالب مدل ورودی فرایند تحلیل شبکه‌ای مدنظر قرار گرفت و پس از نظرسنجی از خبرگان در قالب مقایسات زوجی و انجام تحلیل‌های مرتبط اوزان اهمیت ابعاد مدل به‌صورت تحلیل شبکه‌ای حاصل شد.

در این پژوهش نخست ۱۳ معیار به تفکیک به‌عنوان عوامل حیاتی ابعاد حقوقی جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای حاصل شد. گام بعدی شناسایی الگوی روابط علی میان آن‌هاست. در این مطالعه پس از شناسایی ابعاد و شاخص-های مطالعه، روابط بین ابعاد و شاخص‌های شناسایی‌شده با استفاده از رابطه مفهومی "منجر به" تحلیل می‌شود. برای انعکاس روابط درونی میان معیارهای اصلی از دیدگاه ۲۱ نفر از خبرگان بر اساس ISM استفاده شده است. در این تکنیک، خبرگان قادرند با تسلط بیشتر به بیان نظرات خود در رابطه با اثرات (جهت و شدت اثرات) میان عوامل بپردازند. ماتریس حاصل (ماتریس ارتباط‌های داخلی)، هم رابطه علی و معلولی بین عوامل را نشان می‌دهد و هم اثرپذیری و اثرگذاری متغیرها را نمایش می‌دهد.

همچنین بر اساس معیارهای ارائه‌شده توسط کرسول ۱ (۲۰۰۰) برای حصول اطمینان از روایی پژوهش اقدامات زیر انجام شد (۱۵):

جدول ۱. ابعاد حقوقی جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای

ابعاد	گویه‌ها
نظارت و بازرسی	ارزیاب‌های مدون، حسابداری مالی، سیستم گزارش دهی، شناسایی منابع مالی ورودی و خروجی
مقررات بین‌المللی	تطابق مقررات بین‌المللی با شرایط داخلی، وضع قوانین جدید، به‌روزرسانی قوانین موجود، هماهنگی‌های بین‌المللی
قانون مالکیت فکری	حمایت‌های ایده‌ها، مراقبت و حفاظت از آثار و نوآوری‌های تولیدشده در ورزش، برخورد قانونی برخی سرقت‌های فکری
تدابیر امنیتی	هماهنگی با سازمان‌های امنیتی داخلی، هماهنگی با سازمان‌های امنیتی خارجی، شفاف‌سازی پیشینه قضایی افراد فعال در ورزش، برخورد قضایی سریع با متخلفان، اولویت دادن به جرایم اقتصادی ورزشی در قوه قضائیه
عوامل فردی	احراز هویت افراد حاضر در ورزش، مشاوره‌های فردی، شناسایی افراد اخلاق‌مدار در ورزش، محدودیت‌های مالی برای افراد با پیشینه نامناسب در ورزش
عوامل مدیریتی	سیستم مالی شفاف، جانشین پروری در ورزش حرفه‌ای، مشخص بودن دارایی‌های مالی ارکان ورزش حرفه‌ای
پیش‌گیری وضعی	متقاعد نمودن افراد دخیل در جرایم اقتصادی، پیش‌گیری از پول‌شویی
عوامل فرهنگی	اشاعه ارزش، اخلاق معنوی، شفافیت گزاره‌های اخلاقی
تدوین چارچوب قانونی	وجود کمیته‌های تخصصی در حوزه جرایم اقتصادی در ورزش، شناسایی جریان‌های فساد مالی در ورزش، هماهنگی ساختار ورزش حرفه‌ای با مدیریت جرایم اقتصادی، نبود تصدی‌گری دولتی، نبود تصدی‌گری فردی در ورزش، نبود تصدی‌گری گروهی و سازمانی در ورزش، وجود واحد اطلاعات مالی در ارکان مختلف ورزش
عوامل اطلاعاتی	شناسایی مجرمین اقتصادی، شناسایی دارایی‌های مجرمین اقتصادی، زیر نظر داشتن جریان‌های مالی موجود در ورزش، بانک اطلاعاتی از سوابق افراد حاضر در ورزش
عوامل اقتصادی	شفاف‌سازی منابع مالی، تعیین حدود بین منابع دولتی و خصوصی، شفافیت حمایت‌های مالی، بررسی منظم صورت‌های مالی، مشخص بودن منابع مالی مشکوک
قرارداد حقوقی	تعیین حدود اختیارات در قراردادهای ورزش، چارچوب شفاف قراردادهای ورزشی
پیشگیری اجتماعی	وجود نظارت عمومی در ورزش، وجود اطلاعات مالی در اختیار ذینفعان

آن‌هاست. در ادامه همگام با تحلیل یافته‌ها به تشریح گام‌های این روش پرداخته شده است.

ماتریس خودتعاملی ساختاری (SSIM)

همان‌طور که اشاره شد، در این پژوهش برای تعیین روابط محتوایی میان شاخص‌های ابعاد حقوقی جرایم اقتصادی از نظر ۲۱ خبره استفاده شد. خبرگان بر اساس نمونه‌گیری هدفمند (غیر احتمالی) گلوله برفی انتخاب

در ادامه و در بخش حاضر نتیجه پردازش داده‌های پژوهش و نظرات خبرگان را بر اساس گام‌های روش ISM و تحلیل ادامه خواهیم داد. مدل‌سازی ساختاری تفسیری - که به‌وسیله وارفیلد مطرح شد. یک متدولوژی برای ایجاد فهم روابط میان اجزای یک سیستم پیچیده است؛ به‌عبارت‌دیگر ISM متدولوژی به‌منظور ساختاردهی و پیکره‌بندی روابط بین عناصر یک سیستم و ایجاد نظم میان

شدند که همگی حداقل ۶ سال در سابقه فعالیت در دانشگاه را داشتند. میزان تحصیلات آن‌ها ۱۲ نفر استادیار، ۷ نفر دانشیار و ۲ نفر استاد تمام بودند. در مورد هر زوج معیار از خبرگان سؤال شد تا در خصوص وجود رابطه میان هر دو معیار اظهار نظر کنند. از چهار نشانه به منظور نشان دادن چگونگی روابط میان دو معیار i و j استفاده شده است که عبارت‌اند از:

V : عامل سطر i باعث محقق شدن عامل ستون j می‌شود، A : عامل ستون j باعث محقق شدن عامل سطر i می‌شود، X : هر دو عامل سطر و ستون باعث محقق شدن یکدیگر می‌شوند (عامل i و j رابطه دوطرفه دارند)، O : بین عامل سطر و ستون هیچ ارتباطی وجود ندارد. نتیجه نهایی نظرات خبرگان به صورت ماتریس جدول زیر حاصل شده است. جدول شماره ۲ ماتریس خود تعاملی ساختاری را نشان می‌دهد.

جدول ۲. ماتریس خود تعاملی ساختاری (SSIM)

معیار	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳
۱ نظارت و بازرسی		A	A	O	O	O	O	O	V	O	O	V	O
۲ مقررات بین‌المللی			O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O
۳ قانون مالکیت فکری				O	A	O	O	O	A	O	O	V	V
۴ تدابیر امنیتی					O	O	O	O	O	A	O	O	O
۵ عوامل فردی						X	V	V	O	O	O	O	O
۶ عوامل مدیریتی							O	X	O	O	O	O	O
۷ پیش‌گیری وضعی									O	O	O	O	O
۸ عوامل فرهنگی										O	O	V	O
۹ تدوین چارچوب قانونی											O	V	V
۱۰ عوامل اطلاعاتی												O	A
۱۱ عوامل اقتصادی													V
۱۲ قرارداد حقوقی													O
۱۳ پیشگیری اجتماعی													

جایگذاری صفر و یک ماتریس SSIM به ماتریس صفر و یک در قالب جدول زیر تبدیل می‌شود. جدول شماره ۳ ماتریس دستیابی اولیه را نشان می‌دهد.

ماتریس دستیابی اولیه (RM)

تهیه ماتریس دستیابی با استفاده از ماتریس خود تعاملی ساختاری صورت می‌گیرد؛ یعنی با استفاده از قانون

جدول ۳. ماتریس دستیابی اولیه

معیار	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳
۱ نظارت و بازرسی	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۱	۰
۲ مقررات بین‌المللی	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۱	۰
۳ قانون مالکیت فکری	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۴ تدابیر امنیتی	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۵ عوامل فردی	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۶ عوامل مدیریتی	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۷ پیش‌گیری وضعی	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰

۸	عوامل فرهنگی	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۹	تدوین چارچوب قانونی	۰	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰
۱۰	عوامل اطلاعاتی	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰
۱۱	عوامل اقتصادی	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۲	قرارداد حقوقی	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۳	پیشگیری اجتماعی	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰

ماتریس دستیابی نهایی و سطح بندی

به ماتریس واحد اضافه کرده و سپس ماتریس حاصل را به توان n می‌رسانیم. عملیات به توان رساندن باید بر اساس با قاعده بولین انجام پذیرد. نتایج حاصل شده در جدول زیر ارائه شده است. جدول شماره ۴ ماتریس دستیابی نهایی را نشان می‌دهد.

ماتریس دستیابی نهایی با در نظر گرفتن رابطه انتقال پذیری به دست می‌آید؛ یعنی ماتریس دستیابی اولیه سازگار می‌شود. به این ترتیب که برای به دست آوردن ماتریس (با استفاده از نظریه اویلر) نخست ماتریس اولیه را

جدول ۴. ماتریس دستیابی نهایی

معیار	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	نفوذ
۱ نظارت و بازرسی	۱	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۸
۲ مقررات بین‌المللی	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۹
۳ قانون مالکیت فکری	۱	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۸
۴ تدابیر امنیتی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۵ عوامل فردی	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱۲
۶ عوامل مدیریتی	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱۲
۷ پیش‌گیری وضعی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱
۸ عوامل فرهنگی	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱۲
۹ تدوین چارچوب قانونی	۱	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۸
۱۰ عوامل اطلاعاتی	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۲
۱۱ عوامل اقتصادی	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۴
۱۲ قرارداد حقوقی	۰	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۳
۱۳ پیشگیری اجتماعی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱
میزان وابستگی	۷	۱	۷	۱۱	۳	۳	۴	۳	۷	۱۰	۸	۹	۸	۸

سپس بر اساس سطوح تعیین شده و ماتریس نهایی ساختار شبکه ISM ترسیم می‌شود. از این رو تمامی معیارها با توجه به قدرت نفوذ و قدرت وابستگی خود سطح بندی می‌شوند که به شرح جدول زیر حاصل شده است. جدول شماره ۵ سطح بندی عوامل بر اساس قدرت نفوذ و وابستگی را نشان می‌دهد.

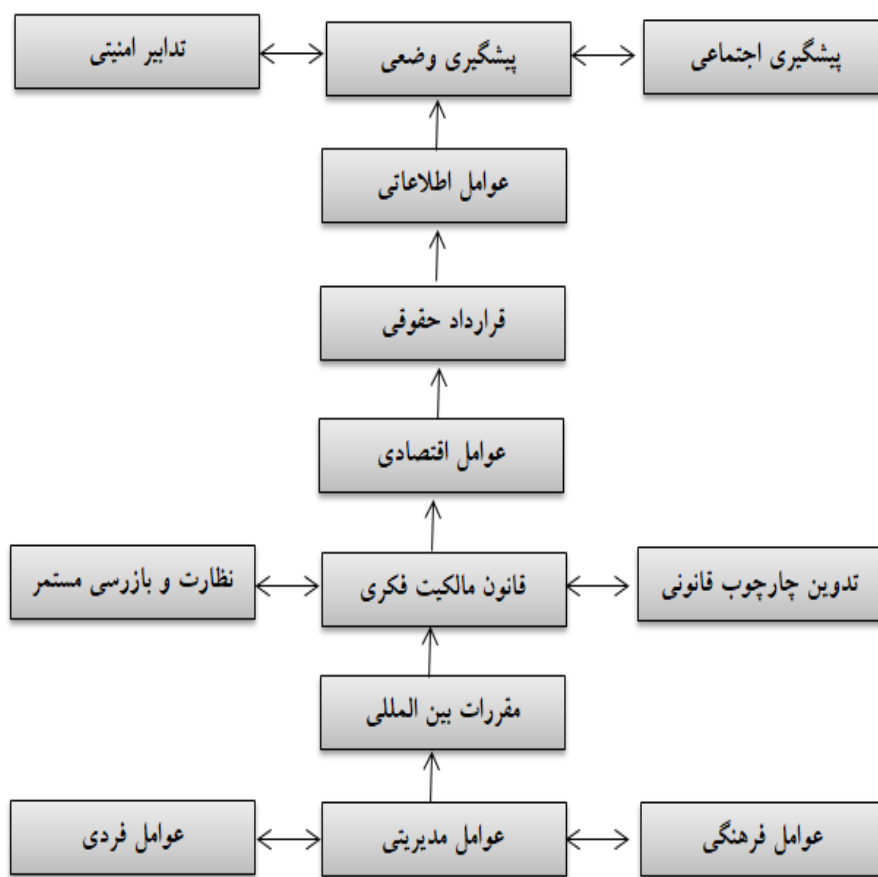
در این مرحله با به دست آمدن ماتریس دستیابی نهایی، برای تعیین سطح معیارها، دو مجموعه قابل دستیابی و مجموعه مقدم (پیش‌نیاز) تعریف می‌شود. اولین سطری که اشتراک دو مجموعه، برابر با مجموعه قابل دستیابی باشد، سطح اول اولویت را به خود اختصاص خواهند داد. پس از تعیین سطح، معیار یا معیارهایی را که سطح آن مشخص شده است، از جدول حذف کرده و آن قدر این عمل را تکرار می‌کنیم تا تمامی متغیرهای باقیمانده تعیین سطح شوند.

جدول ۵. سطح‌بندی عوامل بر اساس قدرت نفوذ و وابستگی

معیار	مجموعه قابل‌دستیابی	مجموعه مقدم	اشتراک	سطح
۱ نظارت و بازرسی	۱-۳-۴-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳	۱-۲-۳-۵-۶-۸-۹	۱-۳-۹	۵
۲ مقررات بین‌المللی	۱-۲-۳-۴-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳	۲	۲	۶
۳ قانون مالکیت فکری	۱-۳-۴-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳	۱-۲-۳-۵-۶-۸-۹	۱-۳-۹	۵
۴ تدابیر امنیتی	۴	۱-۲-۳-۴-۵-۶-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲	۴	۱
۵ عوامل فردی	۱-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳	۵-۶-۸	۵-۶-۸	۷
۶ عوامل مدیریتی	۱-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳	۵-۶-۸	۵-۶-۸	۷
۷ پیش‌گیری وضعی	۷	۵-۶-۷-۸	۷	۱
۸ عوامل فرهنگی	۱-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳	۵-۶-۸	۵-۶-۸	۷
۹ تدوین چارچوب قانونی	۱-۳-۴-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳	۱-۲-۳-۵-۶-۸-۹	۱-۳-۹	۵
۱۰ عوامل اطلاعاتی	۴-۱۰	۱-۲-۳-۵-۶-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲	۱۰	۲
۱۱ عوامل اقتصادی	۴-۱۰-۱۱-۱۲	۱-۲-۳-۵-۶-۸-۹-۱۱	۱۱	۴
۱۲ قرارداد حقوقی	۴-۱۰-۱۲	۱-۲-۳-۵-۶-۸-۹-۱۱-۱۲	۱۲	۳
۱۳ پیشگیری اجتماعی	۱۳	۱-۲-۳-۵-۶-۸-۹-۱۳	۱۳	۱

در ادامه با توجه به سطح‌بندی انجام‌شده و ماتریس دسترسی نهایی یک مدل اولیه رسم و از طریق حذف انتقال‌پذیری‌ها در مدل اولیه، مدل نهایی با عنوان "مدل ابعاد حقوقی جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای" به دست می‌آید. همان‌طور که اشاره شد، مدل نهایی به‌دست‌آمده در

این پژوهش از ۷ سطح تشکیل شده است (شکل یک). باید توجه داشت شاخص‌هایی که در لایه‌های بالاتر هستند از تأثیرگذاری کمتری برخوردارند و بیشتر تحت تأثیر سایر عوامل قرار می‌گیرند. شکل شماره ۱ مدل ساختاری ابعاد حقوقی جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای را نشان می‌دهد.

شکل. مدل ساختاری ابعاد حقوقی جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای

ترسیم نمودار MICMAC

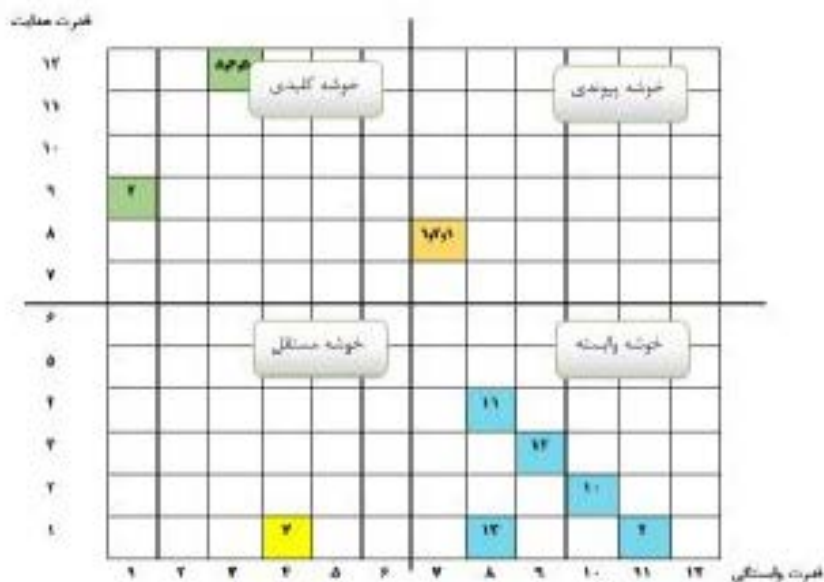
هدف از تحلیل MICMAC تقسیم‌بندی معیارها برحسب قدرت نفوذ و وابستگی به چهار دسته است. در این روش می‌توان تمامی معیارها را در یکی از خوشه‌های چهارگانه قرار داد. روی ماتریس MICMAC، نقاط مرزی به‌طور معمول یک واحد بزرگ‌تر از میانگین تعداد عوامل می‌باشند؛ برای مثال در این پژوهش (با توجه به اینکه تعداد معیارها ۱۳ است) نقاط مرزی برابر ۷ در نظر گرفته می‌شود. با این حال، با توجه به شرایط پژوهش می‌توان نقاط مرزی متفاوتی را منظور کرد. نقاط مرزی باید به‌گونه‌ای باشند که به‌خوبی عوامل مختلف را در خوشه‌های مورد نظر تفکیک کنند. شکل شماره ۲ خوشه‌بندی ابعاد حقوقی جرایم

اقتصادی در ورزش حرفه‌ای با استفاده از روش MICMA را نشان می‌دهد.

همان‌طور که در شکل ۲ مشخص است، معیار شماره ۷ به‌تنهایی در ناحیه خوشه مستقل قرار دارد؛ به این معنا که میزان استفاده از پیشگیری وضعی از نظر اثرگذاری و اثرپذیری جایگاه خودمختار را کسب کرده و از کمترین اثرگذاری و اثرپذیری برخوردار است. معیارهای ۱۰، ۴، ۱۱، ۱۲ و ۱۳ بیشتر تحت تأثیر سایر عوامل بوده و از منظر سیستمی جزو عناصر اثرپذیر و وابسته می‌باشند. معیارهای ۱ و ۳ نیز در ناحیه خوشه پیوندی قرار دارند، به این معنا که وابستگی کم به سایر عوامل دارند ولی تأثیر زیادی روی سایر معیارها می‌گذارند. همچنین شاخص شماره ۹ می‌تواند

محرك يا اثرگذار قرار گرفته‌اند. در واقع اين عوامل تأثير بسيار زيادي بر ابعاد حقوقی جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای گذاشته‌اند.

به بهبود تمامی شاخص‌ها کمک کند؛ به این شکل که می‌توان با تدوین چارچوب قانونی به کاهش جرایم اقتصادی نزدیک‌تر شد. در نهایت معیارهای ۸۰۲،۵۰۶ در ناحیه خوشه

شکل ۲. خوشه‌بندی ابعاد حقوقی جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای با استفاده از روش MICMAC

دارای جرایم اقتصادی در سطوح مختلف است. وجود جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای ایران سبب شده است تا امروزه باشگاه‌ها و تیم‌های ورزشی و همچنین ورزشکاران دچار مشکلاتی در این خصوص گردند. از طرفی شکل‌گیری جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای ایران به علت فقدان قوانین و مقررات حقوقی مدون به صورت کامل مورد بررسی و ارزیابی قرار نگرفته است. به عبارتی وجود خلأ در خصوص ابعاد حقوقی جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای ایران، سبب شده است تا در فضای حاضر جرایم اقتصادی مختلفی ایجاد گردد اما عملاً برخورد قانونی و حقوقی در این خصوص ایجاد نگردد. از طرفی عدم توجه قانون‌گذاران به جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای سبب شده است تا امروزه فضای ورزش حرفه‌ای دچار آلودگی‌های مالی و اقتصادی گردد.

بحث و نتیجه‌گیری

جرایم اقتصادی نه تنها نظام اقتصادی بلکه تمام سطوح نظام اجتماعی را دچار چالش می‌کند و باید این دسته از جرایم با چالش‌های جنایی جامعی کنترل شود. فضای اقتصادی ایران هم به دلیل ابتلا به آسیب‌های عدیده، نسبت به نظام‌های اقتصادی پیشرفته، زمینه مساعدتری برای ارتکاب جرم اقتصادی ایجاد می‌کند در حالی که نظام حقوقی به‌ویژه حقوق کیفری ایران تبیین حصری و تدبیر خاصی در برابر این دسته از جرایم ندارد. قانون جدید مجازات اسلامی برای نخستین بار به روش مفهومی از جرم اقتصادی ارائه کرده است. اما به دلیل ابهام در مصادیق، عدم جامعیت مصادیق و فقدان معیار خاص مصادیق، برای تمییز جرایم اقتصادی از سایر جرایم، این مفهوم بیش از آنکه به نفع نظام حقوقی باشد به نفع مجرمان اقتصادی واقعی است (۵). وجود مشکلات اقتصادی در هر حوزه‌ای مشخص است. ورزش نیز به علت برخورداری از حجم مبادلات پولی بالا،

جرایم اقتصادی در تمامی حوزه‌ها از جمله ورزش می‌تواند ضمن بروز بی‌اعتمادی بی‌عدالتی را نیز شکل دهد. با توجه به نیازهای مهم ورزش به اعتماد و عدالت محوری، جرایم اقتصادی از این منظر ضربات جبران‌ناپذیری را به بدنه ورزش وارد خواهد کرد. به صورتی که از طرفی بی‌اعتباری ایجاد می‌گردد و از طرفی دیگر سبب هدر رفتن منابع خواهد شد. این مسئله سبب شده است تا در تحقیقات مختلفی به مدیریت و کنترل جرایم اقتصادی در ورزش توجه جدی گردد.

مطابق با مدل ساختاری شناسایی شده در تحقیق حاضر سه عامل فرهنگی، مدیریتی و فردی نقش زیربنایی در جهت بهبود مدیریت جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای دارد. موسی^۷ و همکاران (۲۰۱۶) اشاره داشتند که مسائل فرهنگی یکی از مسائل مهم در روند کنترل جرایم اقتصادی است (۲۱). از طرفی بیکیراج^۸ و همکاران (۲۰۲۰) و هولگرسن^۹ (۲۰۱۴) نیز اشاره داشتند که سیستم مدیریتی می‌تواند روند شکل‌گیری جرایم اقتصادی را به صورت دقیق‌تری تحت کنترل قرار دهد (۱۱، ۱۷). به نظر می‌رسد عوامل فرهنگی به واسطه اشاعه ارزش، اخلاق معنوی و شفافیت گزاره‌های اخلاقی سبب می‌شود تا روند اخلاقی را در ورزش حرفه‌ای گسترش دهد که این مسئله روند ایجاد جرایم اقتصادی را تحت شعاع قرار می‌دهد. عوامل فرهنگی به واسطه تغییرات پایدار در رفتارهای افراد در مواجهه با مسائل اقتصادی می‌تواند نقش مهمی و تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری رفتارهای کنترلی و حمایتی در خصوص جرایم اقتصادی داشته باشد. به عبارتی با بهره‌گیری از ظرفیت‌های عوامل فرهنگی می‌توان روند کاهش برای جرایم اقتصادی در ورزش را انتظار داشت. از طرفی عوامل مدیریتی

یافته‌های این پژوهش با بررسی‌های السادیپانی و داوولیویرامدیروس^۱ (۲۰۱۹)، لازاروس و اوکولوری^۲ (۲۰۱۹)، دوی^۳ (۲۰۱۷)، بارزیکینا^۴ (۲۰۱۶)، حسن پور (۱۳۹۴) همخوان است (۸، ۱۰، ۱۶، ۱۹). همچنین لازاروس و اوکولوری^۵ (۲۰۱۹) در پژوهش خود که باهدف رشد جرایم اقتصادی در کشور نیجریه انجام گرفت، پس از بررسی‌های خود پی بردند که خلأ حقوقی و ضعف در قوانین موجود سبب شده است تا جرایم اقتصادی به خصوص در ابعاد سایبری در کشور نیجریه رشد پیدا کنند و کنترل این جرایم با سرعت کندی انجام گردد (۱۹). رضانی و عبدی (۱۳۹۷) در پژوهش خود که باهدف خلأهای قانونی برای مبارزه با جرایم اقتصادی در حقوق ایران انجام گرفت، پس از بررسی‌های خود پی بردند که به علت نبود قانون‌گذاران متعدد و تخصصی در کشور؛ قوانین روشن و مدونی در خصوص برخورد با جرائم اقتصادی در کشور ایران به مرحله اجرا در نیامده است (۵). حسن پور (۱۳۹۴) در پژوهش خود که باهدف کاستی‌های جرایم اقتصادی در سیاست کیفری ایران انجام گرفت، پس از بررسی‌های خود پی برد که تعدد نهادهای قانون‌گذار و منابع قانونی، مسامحه در تدوین قوانین و جرم‌انگاری و... حکایت از کاستی‌هایی در حوزه سیاست کیفری ما در قبال مفاسد اقتصادی دارد (۲). السادیپانی و داوولیویرامدیروس^۶ (۲۰۱۹) در پژوهش خود که باهدف بررسی جرایم اقتصادی و نقش سازمان‌ها و شرکت‌ها در مدیریت این جرایم انجام گرفت، پس از بررسی‌های خود پی بردند که ضعف‌های حقوقی در قوانین و مقررات سبب گردیده است تا شرکت‌ها و سازمان‌ها در غالب فعالیت‌های مربوط به مسئولیت اجتماعی، ورود به مدیریت جرایم اقتصادی نداشته باشند (۸). بدون شک

6. Alcadipani & de Oliveira Medeiros

7. Mucci

8. Beqiraj

9. Holgersen

1. Alcadipani & de Oliveira Medeiros

2. Lazarus, S., & Okolorie

3. Devi

4. Barzykina

5. Lazarus, S., & Okolorie

مشخص نمود که کشورهای قانون‌مدار و برخوردار از یک چارچوب قانونی مدون در جهت مدیریت و مبارزه با جرایم اقتصادی، توانسته‌اند که این مسئله را به صورت مناسب‌تری تحت کنترل قرار دهند (۱۳). ویلیامز^۲ (۲۰۰۵) نیز اشاره داشت که چارچوب قانونی نقش مهمی در روند پیشگیری از جرایم اقتصادی دارد. از نظر آنان چارچوب قانونی سبب می‌گردد تا نظم و انضباط عمومی در حوزه اقتصادی ایجاد گردد (۲۵). با این توجه می‌توان چنین اعلام داشت که نتایج تحقیق حاضر در این خصوص با نتایج تحقیقات کروال (۲۰۰۹) و ویلیامز (۲۰۰۵) همخوان است. به نظر می‌رسد چارچوب قانونی به واسطه ایجاد کمیته‌های تخصصی در حوزه جرایم اقتصادی در ورزش، شناسایی جریان‌های فساد مالی در ورزش، هماهنگی ساختار ورزش حرفه‌ای با مدیریت جرایم اقتصادی، نبود تصدی‌گری دولتی، نبود تصدی‌گری فردی در ورزش، نبود تصدی‌گری گروهی و سازمانی در ورزش و وجود واحد اطلاعات مالی در ارکان مختلف ورزش سبب می‌گردد تا زمینه کنترل جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای را فراهم نماید. از طرفی چارچوب قانونی سبب می‌گردد تا ساختار کلی در ورزش حرفه‌ای در جهت مدیریت جرایم اقتصادی شکل گیرد که این مسئله روند مدیریتی در این خصوص را تسهیل می‌نماید. از طرفی چارچوب قانونی سبب می‌گردد تا ظرفیت‌های لازم در جهت مقابله با مشکلات اقتصادی ایجاد گردد که این مسئله می‌تواند جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای را کنترل نماید.

شاخص تدوین چارچوب قانونی می‌تواند به بهبود تمامی شاخص‌ها کمک کند؛ به این شکل که می‌توان با تدوین چارچوب قانونی به کاهش جرائم اقتصادی نزدیک‌تر شد. در نهایت معیارهای عوامل مدیریتی، عوامل فرهنگی، مقررات بین‌المللی، عوامل فردی در ناحیه خوشه محرک یا

به‌واسطه سیستم مالی شفاف، جانشین پروری در ورزش حرفه‌ای و مشخص بودن دارایی‌های مالی ارکان ورزش حرفه‌ای سبب می‌شود تا بستر اولیه در جهت مدیریت جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای ایجاد گردد و ابزار مدیریتی لازم در این خصوص شکل گیرد.

از طرفی عوامل مدیریتی می‌تواند بستر فنی جهت کنترل جرایم اقتصادی در ورزش ایجاد نماید. عوامل مدیریتی به‌واسطه سازوکارهای نظارتی و مقرراتی نقش مهمی در بسته بودن کانال‌های موجود در ورزش جهت بروز جرایم اقتصادی خواهد داشت. این مسئله نشان می‌دهد که توجه به جنبه‌های مدیریتی می‌تواند به‌واسطه دشوار نمودن بروز جرایم اقتصادی به‌عنوان یک سازوکار ایجادکننده محدودیت، منجر به کاهش میزان جرایم اقتصادی در ورزش گردد. نهایتاً عوامل فردی احراز هویت افراد حاضر در ورزش، مشاوره‌های فردی، شناسایی افراد اخلاق‌مدار در ورزش و محدودیت‌های مالی برای افراد با پیشینه نامناسب در ورزش می‌تواند به درک و آگاهی کاملی از افراد حاضر در ورزش حرفه‌ای منجر گردد و این مسئله روند انتخاب و انتصاب افراد در ورزش را تحت شعاع قرار دهد. بدین صورت عوامل فردی ضمن بهبود وضعیت اخلاقی افراد حاضر در ورزش حرفه‌ای سبب می‌گردد تا انتخاب‌های مناسب و درستی در بخش‌های مختلف انجام شود.

نتایج تحلیل میک‌مک نیز نشان داد که چارچوب قانونی به‌تنهایی به‌عنوان مستقل است که نقش بسیار مهمی در بروز سایر ابعاد دارد. به عبارتی می‌توان با برنامه‌ریزی در حوزه چارچوب قانونی سبب بهبود وضعیت جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای گردید. این مسئله نشان می‌دهد که متولیان امر در جهت مدیریت جرایم اقتصادی می‌توانند از ظرفیت‌های چارچوب قانونی در جهت شکل‌گیری سایر ابعاد نیز استفاده لازم را داشته باشند. کروال^۱ (۲۰۰۹)

مقررات در سازمانها و شرکت‌های خصوصی نشان داده شود.

اثرگذار قرار گرفته‌اند. در واقع این عوامل تأثیر بسیار زیادی بر ابعاد حقوقی جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای گذاشته‌اند. همچنین با مقایسه نتایج و پیشینه، روابط مبهم میان عوامل مؤثر بر پیاده‌سازی ابعاد حقوقی جرایم اقتصادی در ورزش حرفه‌ای، مشخص شد و مدلی جامع با سلسله‌مراتب و روابط معین ارائه شد. این مدل، خلأ موجود در زمینه پژوهش را که ناشی از ابهام روابط میان معیارها و مشخص نبودن سلسله‌مراتب بین معیارهاست پر کرد. با توجه به نتایج تحقیق حاضر پیشنهاد می‌شود تا با ایجاد کمیته‌های اختصاصی در ورزش حرفه‌ای در جهت نظارت بر فعالیت‌های اقتصادی در ورزش به بهبود وضعیت کنترلی در خصوص جرایم اقتصادی اقدام نمود. همچنین با توجه به نتایج تحقیق حاضر پیشنهاد می‌گردد تا با ایجاد سامانه‌های اطلاعاتی در خصوص وضعیت مالی ارکان مختلف ورزش به بهبود آگاهی در خصوص فعالیت‌های اقتصادی در ورزش حرفه‌ای اقدام نمود. با توجه به نتایج تحقیق حاضر پیشنهاد می‌گردد تا با احراز هویت افراد حاضر در ورزش حرفه‌ای به بهبود انتخاب‌های افراد در این خصوص اقدام نمود. همچنین با توجه به نتایج تحقیق حاضر پیشنهاد می‌گردد تا با بهبود شفافیت سیستم مالی ورزش حرفه‌ای، به افزایش نظارت در خصوص ورودی‌ها و خروجی‌های مالی در این خصوص اقدام نمود. همچنین با توجه به نتایج تحقیق حاضر پیشنهاد می‌گردد تا با شفافیت گزاره‌های اخلاقی در ورزش حرفه‌ای و به نمایش گذاشتن آن به ارتقا جایگاه اخلاق و ارزش در این حوزه اقدام نمود. همچنین برای توسعه پژوهش در زمینه جرایم اقتصادی در ورزش پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های بیشتری در مورد موضوع و ارتباط موضوع با سایر مفاهیم مدیریت انجام شود. با توجه به اذعان محققان قبلی در زمینه راه‌های کنترل جرایم اقتصادی در ورزش پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده، ارتباط جرایم اقتصادی با پیاده‌سازی قوانین و

منابع و مأخذ

۱. پروانه، مریم؛ پرنون، یونس. (۱۳۹۳). "بررسی جرایم و تخلفات ورزشی در قوانین ایران"، نخستین همایش ملی الکترونیکی رویکردهای کاربردی و پژوهشی در علوم انسانی و مدیریت، به صورت الکترونیکی، موسسه آموزشی پژوهشی هزاره سوم.
۲. حسن پور، امین. (۱۳۹۴). "کاستی‌های جرایم اقتصادی در سیاست کیفری ایران"، نخستین کنگره بین‌المللی حقوق ایران، تهران، مرکز همایش‌های توسعه ایران.
۳. شریف نیا، محمدحسن؛ آهنگرانی، محمدحسن. (۱۳۹۶). "نقدی بر مفهوم جرم اقتصادی در قانون مجازات اسلامی"، دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی در ایران، تهران، موسسه پژوهشی مدیریت مدبر.
۴. شریعتی، زینب؛ عبدالحسینی، حسین. (۱۳۹۶). "بررسی سیاست جنایی ایران در جرم انگاری مفساد اقتصادی"، اولین همایش ملی علوم اجتماعی، علوم تربیتی، روانشناسی و امنیت اجتماعی، تهران، دانشگاه آل طه - معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم دادگستری کل استان البرز.
۵. رضانی، فرشاد؛ عبدی، سمیه. (۱۳۹۷). "خلأهای قانونی برای مبارزه با جرایم اقتصادی در حقوق ایران"، کنفرانس ملی اندیشه‌های نوین و خلاق در مدیریت، حسابداری مطالعات حقوقی و اجتماعی، خوی، دانشگاه آزاد اسلامی زرقان - آموزش عالی علامه خویی وابسته به وزارت علوم و پژوهش و فناوری.
۶. دستگردی، ایمان؛ بدری، حسن. (۱۳۹۷). "بررسی جرایم اقتصادی از ابعاد اقتصادی اجتماعی و مجازات جرایم اقتصادی"، کنفرانس ملی اندیشه‌های نوین و خلاق در مدیریت، حسابداری مطالعات حقوقی و اجتماعی، خوی، دانشگاه آزاد اسلامی زرقان - آموزش عالی علامه خویی وابسته به وزارت علوم پژوهش و فناوری.
۷. طباطبایی، مریم السادات. (۱۳۹۳). "پیشگیری وضعی از جرایم اقتصادی"، اولین همایش ملی وکالت، اخلاق، فقه و حقوق، میبد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میبد...
8. Alcadipani, R., & de Oliveira Medeiros, C. R. (2019). When Corporations Cause Harm: A Critical View of Corporate Social Irresponsibility and Corporate Crimes. *Journal of Business Ethics*, 1-13.
9. Asgarian, F; Faraji dana, A; Godarzi, M; Jafary, A. (2005). Study of Economic Status of Iran's Sports Industry in 1998 and 2001, *Move*, 24(24), 25-43.
10. Barzykina, G. (2016). Global tendencies of economic crimes' modification. *Економічний часопис-XXI*, 157(3-4 (1)), 12-14.
11. Beqiraj, E., Fedeli, S., & Giuriato, L. (2020). Policy tolerance of economic crime? An empirical analysis of the effect of counterfeiting on Italian trade. *European Journal of Political Economy*, 65, 101933.
12. Coates, D., & Humphreys, B. R. (2007). Ticket prices, concessions and attendance at professional sporting events. *International Journal of Sport Finance*, 2(3), 161.
13. Croall, H. (2009). Community safety and economic crime. *Criminology & Criminal Justice*, 9(2), 165-185.

14. Corteen, K. M. (2018). A critical criminology of professional wrestling and sports entertainment. *The Popular Culture Studies Journal: Special Edition-Professional Wrestling*, 6(1), 138-154.
15. Creswell, J. W. (2002). *Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative and Qualitative Research*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
16. Devi, G. (2017). The urgency of the codification of islamic law on contracts in Indonesian banking business to anticipate the development of islamic economy and globalization era. *International Journal of Economic Research*, 14(5), 235-251.
17. Holgersen, S. (2014). Urban Responses to The Economic Crisis: Confirmation of Urban Policies as Crisis Management in Malmö. *International Journal of Urban and Regional Research*, 38(1), 285-301.
18. Huang, J., Roberts, H., & Tan, E. K. (2018). The Impact of Media Sentiment on Firm Risk, Corporate Investment and Financial Policies.
19. Lazarus, S., & Okolorie, G. U. (2019). The bifurcation of the Nigerian cybercriminals: Narratives of the Economic and Financial Crimes Commission (EFCC) agents. *Telematics and Informatics*, 40, 14-26.
20. Meier, M., Tan, K. H., Lim, M. K., & Chung, L. (2018). Unlocking innovation in the sport industry through additive manufacturing. *Business Process Management Journal*.
21. Mucci, N., Giorgi, G., Roncaioli, M., Perez, J. F., & Arcangeli, G. (2016). The correlation between stress and economic crisis: a systematic review. *Neuropsychiatric disease and treatment*, 12, 983.
22. Rubio, M., & Carrasco-Gallego, J. A. (2014). Macroprudential and monetary policies: Implications for financial stability and welfare. *Journal of Banking & Finance*, 49, 326-336.
23. Weinstein, A., Klein, L. D., & Dannon, P. N. (2015). A comparison of the status, legal, economic, and psychological characteristics of types of adult male gamblers. *Journal of gambling studies*, 31(3), 987-994.
24. Yuen, B. (2008). Sport and urban development in Singapore. *Cities*, 25(1), 29-36.
25. Williams, J. W. (2005). Reflections on the private versus public policing of economic crime. *British Journal of Criminology*, 45(3), 316-339.
26. Zhang, J. J., Kim, E., Mastromartino, B., Qian, T. Y., & Nauright, J. (2018). The sport industry in growing economies: critical issues and challenges. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 19(2), 110-126.

Interpretative structural study of the legal dimensions of economic crime in professional sport

Javad Paziresh¹- Shahab Bahrami^{2*} - Nazanin Rasekh³ - Hamid Ghasemi⁴

1. Student of Sport Management, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran 2. Assistant Professor of Sport Management, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran 3. Assistant Professor, Department of Sport Management, Physical Education Research Institute, Tehran, Iran 4. Associate Professor of Sport Management, Payame Noor University, Tehran, Iran

(Received:2020/3/13;Accepted:2021/2/5)

Abstract

The purpose of this study was to provide a structural interpretive study of the legal dimensions of economic crime in professional sport. This study was applied in terms of its purpose and, according to data collection, it was a field study. In this study, after identifying study dimensions and indicators, the relationships between dimensions and indicators have been identified. To reflect the internal relationships among the main criteria, the semi-structured interviews with 21 experts based on ISM were performed. The results showed that the final model obtained in this study consists of 7 levels. Then, using the influence of these factors together, it is clear in the second diagram that the criterion of situational prevention is alone in the cluster area; That is, the level of use of prevention has an autonomous status in terms of effectiveness and effectiveness and has the least impact and effectiveness. Criteria for security measures, information factors, social prevention, legal contracts, and economic factors are more influenced by other factors and are systemically influential and dependent elements. The legal framework formulation index can also help improve all indicators, so that it can be brought closer to reducing economic crime by formulating a legal framework.

Keywords

Economic crimes, situational prevention, social prevention, sports industry.

---

* Corresponding Author: Shahab_Bahrami@yahoo.com ☎: +989125522178